

De waarde van eetbaar erfgoed

De wereldvoedselvoorziening is in gevaar als we doorgaan met het laten uitsterven van de diversiteit in de natuur en in de landbouw. Deze noodkreet klinkt niet alleen in een rapport van milieu-experts in Engeland, maar is ook het centrale thema van de jaarlijkse SAVE-meeting.

Nonja Remijn

Twee zeldzame Portugese Cachenarunderen op een jaarlijkse keuring

Voedselbronnen bedreigd

Het toonaangevende Engelse dagblad The Guardian kopte met 'Het massaal uitsterven van soorten en rassen in de natuur bedreigt nu ook de wereldvoedselzekerheid'. Uit een rapport van Biodiversity International blijkt dat een bijzonder groot aantal soorten en rassen van planten en dieren die onze voedselbronnen vormen, aan het uitsterven zijn. En niemand schenkt er aandacht aan. Als de diversiteit van onze voedselbron-

nen verdwijnt, worden we afhankelijk van een te smalle basis voor ons voedsel. Ziekten kunnen een monocultuur in één klap teniet doen met als gevolg dat een massale hongerdood op de loer ligt. Ook kan klimaatverandering een reële bedreiging zijn voor die smalle basis. De natuur heeft nu nog steeds vergeten soorten 'superfoods' in voorraad. Het wordt hoog tijd daarvan te profiteren en te investeren in agrobiodiversiteit.

Het netwerk van Safeguard for Agricultural Varieties in Europe (SAVE) bestaat uit 22 partnerorganisaties uit 15 verschillende Europese landen. Samen maken ze zich sterk voor het veiligstellen en benutten van de zeldzaam geworden oorspronkelijke rassen en gewassen in Europa.

De SZH is momenteel voorzitter van het SAVE-netwerk. De jaarlijkse bijeenkomst werd dit jaar in Portugal georganiseerd. Van belang voor het netwerk is dat het levend erfgoed wordt erkend en gewaarborgd in Europees beleid.

Eetbaar erfgoed waarborgen

SAVE-netwerk constateert dat agrobiodiversiteit in de laatste 20 jaar aan het verdwijnen is en dat deze situatie vooral de afgelopen jaren sterk verslechterd is. De voornaamste reden hiervoor is dat eetbaar erfgoed onvoldoende gewaarborgd is in het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). Dit maakt SAVE op uit ervaringen met de basis. SAVE werkt namelijk nauw samen met veel lokale stakeholders en is de vertegenwoordiger van herders en boeren die zeldzame rassen en gewassen behouden en benutten.

Gemeenschappelijk beleid

Er bestaan grote verschillen tussen nationale overheden wat betreft de manier waarop zij het GLB implementeren. Bescherming van (ondernemers met) levend erfgoed krijgt in veel landen te weinig of geen aandacht. Dit jaar stond het toekomstige GLB op de agenda van de jaarlijkse SAVE-bijeenkomst. In de UN 2030 Agenda for

Sustainable Development European Commission worden als doelen benoemd: het tegengaan van armoede, het beschermen van de planeet en bouwen aan economisch perspectief voor iedereen.

Dit heeft zich vooral toegespitst op groot-schalige en gespecialiseerde landbouw. Die ontwikkeling heeft de kleinschalige ondernemers met zeldzame rassen in de verdrinking gebracht. Terwijl juist deze producenten een grote rol (kunnen) spelen in het verduurzamen van onze voedselproductie en kunnen bijdragen aan variatie in het landschap en ons voedsel.

Het traditioneel houden van dieren of werken met zeldzame planten wordt niet apart genoemd of ondersteund in de agenda. Dit is zorgelijk volgens de SAVE-partners. Ze hebben een officiële verklaring opgesteld om aandacht te vragen voor het verlies van agrobiodiversiteit door het GLB.

Verklaring van SAVE

Veertig procent van Europa is landbouwgrond. Plattelandsontwikkeling werd tot nu toe vooral gezien als ontwikkeling van nieuwe technologie en meer industrialisatie. Dit heeft geleid tot het verdwijnen

In woord en beeld: verslag SAVE-meeting

Dit jaar werd de jaarlijkse SAVE-meeting in Portugal gehouden. Naast het seminar over het GLB werden er ook excursies georganiseerd naar levenderfgoedplaatsen in Portugal.

De Arca Deli-awards gingen dit jaar naar de ondernemer die van zeldzaam graan

het 'Patrijske' maakt, een Zeelands bier, leerproducten (tassen) van een zeldzame Hongaarse koe, salami en gerookte ham met whisky van het Mangalitsavarken uit Zwitserland en de bijzondere boon Feijao Tarreste uit Portugal.

van veel kleinschalige producenten. Maar juist de ondernemers met een klein bedrijf en herders zijn belangrijk voor duurzame plattelandsontwikkeling. Doordat zij niet ondersteund worden en de grote bedrijven wel, wordt de ontwikkeling van het platteland niet bereikt. Als traditionele landschappen beschermd zouden worden en er hulp zou zijn bij het promoten van regionale en lokale producten, is er meer ruimte voor ontwikkeling van kleinschalige ondernemers met traditioneel vee (boeren en herders) en daarmee voor meer (agro)biodiversiteit.

Dit is ook een manier om cultureel erfgoed binnen de Europese landbouw te behouden en te benutten. Dat geldt voor traditionele

veerassen, maar ook voor vergeten gewassen en fruit. Bij het toekennen van GLB-vergoedingen zou er rekening gehouden moeten worden met boeren met een meer holistische benadering, zoals rekening houden met de omgeving en agrobiodiversiteit, en met culturele aspecten, zoals in stand houden van tradities en genetisch erfgoed. De nieuwe GLB-regels zouden afgestemd moeten worden op agenda 2030 van de United Nations wat betreft duurzame ontwikkelingen. Daarbij zou het toepassen van de GLB-regels door Europa bepaald moeten worden en niet op nationaal niveau, zodat gegarandeerd wordt dat kleinschalige en middelgrote bedrijven die zo werken, daarvan kunnen profiteren. ●

Bezoek aan park met zeldzame fruitrassen, groenterassen en dierrassen

Nonja Remijn

Rondleiding in de genenbank van Portugal

Nonja Remijn